

Отримано: 09 жовтня 2017 р.

Прорецензовано: 18 жовтня 2017 р.

Прийнято до друку: 19 жовтня 2017 р.

e-mail: surzhuk010266@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2017-68-170-176

Суржук Т. Б. Дослідження методики формування орфографічних умінь і навичок в умовах диференційованого навчання молодших школярів / Т. Б. Суржук // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог : Вид-во НаУОА, 2017. – Вип. 68. – С. 170–176.

УДК [373.5.016:811.161.2(07)]:37-044.332

Суржук Тетяна Борисівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методик початкового навчання,
Рівненський державний гуманітарний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ОРФОГРАФІЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК В УМОВАХ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Актуальність статті визначається завданнями реформування мовної освіти в Україні, спрямованими на вироблення в учнів початкових класів орфографічних умінь і навичок, підвищення їх мовленнєвої культури та необхідністю застосування диференційованого підходу до навчання правопису молодших школярів. Проаналізовано причини виникнення орфографічних помилок у молодших школярів, охарактеризовано типологічні групи учнів із різномірною сформованістю правописних умінь і навичок. Визначено педагогічні умови впровадження диференційованого навчання орфографії учнів початкових класів.

Ключові слова: орфографічні уміння і навички, орфографічні помилки, диференційоване навчання, типологічні групи учнів, часткове і повне застосування правила, дидактична структура уроку.

Суржук Татьяна Борисовна,

кандидат педагогических наук, доцент кафедры теории и методики начального образования,
Ровенский государственный гуманитарный университет

ИССЛЕДОВАНИЕ МЕТОДИКИ ФОРМИРОВАНИЯ ОРФОГРАФИЧЕСКИХ УМЕНИЙ И НАВЫКОВ В УСЛОВИЯХ ДИФФЕРЕНЦИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Актуальность статьи определяется заданиями реформирования языкового образования в Украине, направленными на выработку в учащихся начальных классов орфографических умений и навыков, повышение их речевой культуры и необходимостью использования дифференцированного подхода к обучению правописанию младших школьников. Проанализированы причины возникновения орфографических ошибок у младших школьников, охарактеризованы типологические группы учеников с разным уровнем сформированных у них умений и навыков правописания. Определены педагогические условия использования дифференцированного обучения орфографии учеников начальных классов.

Ключевые слова: орфографические умения и навыки, орфографические ошибки, дифференцированное обучение, типологические группы учеников, частичное и полное применение правила, дидактическая структура урока.

Tetiana Surzhuk,

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor at the Department of Theory
and Methodology of Elementary Education, Rivne State Humanitarian University

STUDY METHODS OF SPELLING ABILITIES AND SKILLS IN TERMS OF DIFFERENTIATED INSTRUCTION IN ELEMENTARY CLASSROOM

The relevance of article defines the tasks of reforming the language of education in Ukraine, aimed at establishing for elementary students spelling skills; improve their speech culture and the need to use a differentiated approach to teaching spelling elementary students. Analyzed reasons for spelling errors at students, typological groups described with different levels of elementary students formed they have spelling skills. Pedagogical conditions are defined using differentiated instruction spelling of elementary students. The principle of differentiated learning is supposed to use the optimum for each pupil techniques and ways of learning. The principle of methodological advice for learning spelling is basing on the general idea of individually differentiated approach of the learning, the basis of which can be consider the idea of L. Vygotsky about the necessity of matching the content of learning abilities of students. The principle of government educational activities. Choosing a combination of teaching methods, the method of presentation of educational material is carrying out by a teacher. Student must choose a way of mastering educational material. The teacher must develop guidelines for working with training material, the Organization of independent work of students. The technique of introducing differentiated learning, we have received the results. That showed improving spelling skills for students of the third grade, as well as the fact that the lightness and strength of the assimilation of students difficult in writing

words depends on the degree of development the ability to hear the spoken word (phonemic hearing) and the ability to detect difficult in writing (spelling watching).

Key words: *spelling skills spelling errors, differentiated learning, typological groups of pupils, partial and full application of the rules, a didactic lesson structure.*

У «Національній доктрині розвитку освіти» одним із пріоритетних напрямів перебудови школи передбачено «розвиток високої мовної культури громадян» [6, с. 4]. Згідно з Державним стандартом початкової загальної освіти одним із завдань мовного компоненту нового змісту навчання є «засвоєння мовної системи та формування на цій основі базових правописних умінь і навичок» [1, с. 6]. На перехідному етапі реформування мовної освіти в сучасній школі одним із найважливіших завдань, визначених чинною програмою з української мови, є необхідність «...різнобічного особистісного і мовленнєвого розвитку учнів, якому підпорядковується завдання системного вивчення мови» [9, с. 4]. З огляду на сказане можна стверджувати, що сьогодні особливо актуальною є проблема формування в учнів правописних умінь і навичок, які є невід'ємним елементом писемного мовлення.

Ретроспективний аналіз науково-методичної літератури засвідчив увагу вчених до різних аспектів навчання орфографії в школі, зокрема: роботи над орфоепією як одним із засобів формування в молодших школярів орфографічної грамотності (М. Вашуленко); лінгводидактичної основи формування в учнів орфографічних умінь і навичок під час вивчення фонетики (Н. Грона, О. Караман, Г. Коваль); навчання української орфографії у зв'язку з вивченням будови слова і словотвору (С. Яворська); особливостей формування у школярів орфографічних навичок у зв'язку з вивченням різних структурних рівнів української мови (І. Хом'як); технології застосування методу вправ і його місце на уроках вивчення орфографії (О. Антончук); системи роботи над орфографічними помилками (О. Біляєв). Не зважаючи на певні здобутки в методиці навчання орфографії, проблема формування у школярів правописних умінь і навичок потребує подальшого вирішення.

У початковій школі не всі учні однаково оволодівають основами грамотного письма. Тому діти з різними задатками і здібностями потребують диференційованого підходу в навчанні.

Проблема диференційованого навчання розглядалася різнопланово: у психолого-педагогічному (Ю. Бабанський, І. Бех, П. Блонський, Л. Виготський, В. Володько, П. Гальперін, Ю. Гільбух, Д. Ельконін, Л. Занков, Г. Костюк, О. Савченко, П. Сікорський), дидактичному (В. Антипець, С. Логачевська, М. Наумчук), лінгводидактичному (А. Богуш, М. Вашуленко, Г. Коваль, М. Львов, І. Хом'як) аспектах. У працях учених обґрунтовується важливість принципу диференціації у навчанні школярів. Саме його реалізація сприятиме орієнтуванню навчального процесу не на середнього учня, а на наявність різних за успішністю груп дітей і планування для них доцільних завдань. Основне призначення диференційованих завдань на уроках української мови – забезпечення оптимальної мовленнєвої діяльності учнів у процесі навчальної роботи на всіх етапах уроку.

Таким чином, актуальність визначається завданнями реформування мовної освіти в Україні, спрямованими на вироблення в учнів початкових класів орфографічних умінь і навичок, підвищення їх мовленнєвої культури та необхідністю впровадження диференційованого підходу до навчання правопису молодших школярів.

Під орфографією розуміють: систему однакових написань, яку використовують у писемному мовленні; розділ мовознавства, який вивчає систему правил, що забезпечують однакові написання.

Орфограма є основною одиницею орфографії. У сучасній методичній літературі і шкільній практиці орфограмою називають написання, яке вимагає перевірки, застосування певного правила правопису або звернення до словника [5, с. 276–277]. Це та буква, частина слова чи тексту, де можливе допущення помилки. Уміння знаходити орфограми і перевіряти їх – основа орфографічної навички [7, с. 82].

Під час формування орфографічної грамотності важливим є вміння виявляти орфограми (орфографічна пильність). Для успішного формування орфографічної пильності необхідно вже в початкових класах виділяти загальні ознаки орфограм [3, с. 111]. На чіткому усвідомленні орфограм і правил, а також операцій із засвоєння цих правил базуються орфографічні уміння.

Орфографічні уміння: аналіз одиниці мови й виділення орфограми; визначення способу перевірки орфограми; знаходження і виправлення орфографічних помилок; групування слів за видами орфограм; складання орфографічних таблиць та їх заповнення [6, с. 82], [8, с. 86]. Сукупність автоматизованих компонентів орфографічних умінь учнів – це орфографічна навичка. Орфографічні навички: глибоке, свідоме засвоєння учнями теоретичних положень орфографії; опора на всі види орфографічної пам'яті; організація роботи над орфографічними помилками; використання таблиць і схем; добір власних прикладів до вивчених орфограм; використання орфографічних словників [8, с. 86]. Для формування орфографічної навички важливі не тільки фонетичні й граматичні, але й власне орфографічні вміння. Перші з них становлять основу для формування других. До власне орфографічних відносимо уміння: знаходити орфограму – співвідносити її з певним правилом; застосовувати правило і писати відповідно до нього – здійснювати орфографічний самоконтроль [3, с. 110–111].

Щоб виявити стан проблеми дослідження в практиці роботи вчителів початкових класів, ми провели діагностичний експеримент на базі Рівненської середньої загальноосвітньої школи I–III ступенів № 15,

завданням якого було: вивчити основні труднощі в діяльності вчителів початкових класів під час формування орфографічних умінь і навичок у молодших школярів; виявити сформованість орфографічних умінь і навичок в учнів третіх класів. Діагностичним дослідженням було охоплено 92 учні третіх класів.

Для формування типових груп в ЕК учням були запропоновані диктант і вправи, мета яких – виявлення сформованості умінь правопису. Результати виконаної роботи засвідчили, що в основному діти володіють навичками правильного письма, але припускаються помилок у написанні слів за фонетико-графічним і фонетико-морфологічним принципами орфографії. Аналіз помилок, яких припустилися учні, уміщено в таблиці 1.

Таблиця 1

Аналіз помилок у написанні слів за фонетичним і фонетико-морфологічним принципами, що припустилися учні експериментального класу

Типові помилки	Загальна кількість помилок	Причини помилок
за фонетико-графічним принципом написання		
заміна і пропуск букв	11 учнів – 24%	– школярі не засвоїли матеріал про складотворчу роль голосного в слові; – зосереджуючись на приголосному, пропускають голосний; – близькість розташування приголосних звуків у слові в артикуляційному плані.
позначення м'якості приголосних буквами <i>і, я, ю, є, ь</i>	6 учнів – 13%	– не відчують зв'язку між м'якістю попереднього приголосного звука і вимовленим голосним, тому вслід за приголосним вони чують голосний.
написання буквосполучень <i>йо, ьо</i>	5 учнів – 10,9%	– помилки виникають не внаслідок впливу вимови на письмо, а як результат дії вже виробленої навички передачі м'якості приголосних за допомогою букв <i>я, ю, є</i> .
вживання апострофа	4 учні – 8,7%	– недостатнє володіння правильною українською вимовою постійно твердих звуків.
позначення глухих і дзвінких приголосних	3 учні – 6,5%	– можуть допускати російськомовні школярі під впливом російської орфоєпії.
за фонетико-морфологічним принципом написання		
позначення ненаголошених [e] та [и] в коренях слів, які перевіряються наголосом	12 учнів – 27%	– замість ненаголошеного [и] може вимовлятися звук, який практично не відрізняється від ненаголошеного [e], а замість ненаголошеного [e] наголошений [и]; саме це розходження між мовною практикою й орфографічним правилом стає однією з причин низької ефективності при його застосуванні; – недостатньо добре вміють визначити корені слів, плутаючи споріднені й неспоріднені слова або перевіряючи ненаголошені голосні такими ж ненаголошеними.
позначення подовжених м'яких приголосних	9 учнів – 15%	– не вміють на слух сприймати такі звуки і не можуть легко членувати слово на значущі частини.
написання префіксів	6 учнів – 13%	– є наслідком неправильного членування слів за будовою, особливо в тих випадках, коли корінь починається глухим або шиплячим приголосним звуком.
вживання апострофа після префіксів	5 учнів – 10,9%	– є наслідком неправильного членування слів за будовою; – недостатнє володіння правильною українською вимовою постійно твердих звуків.

Основними критеріями оцінки виконаних учнями третіх класів завдань були: правильність, міра самостійності, ступінь усвідомлення матеріалу. На основі якісних характеристик нами були виділені три групи учнів, у яких орфографічна навичка сформована на низькому, середньому й високому рівнях. Характеристика типологічних груп учнів розміщена в таблиці 2.

Таблиця 2

Характеристика типологічних груп учнів

Сформованість орфографічних умінь і навичок учнів		
<p>на низькому рівні 1 група (8 учнів)</p> <p>Учні в основному засвоїли програмовий матеріал, але несамостійні, важко запам'ятовують орфографічні правила, що призводить до значної кількості помилок під час виконання письмових завдань.</p>	<p>на середньому рівні 2 група (28 учнів)</p> <p>Учні самостійно виконують завдання, але відчувають певні труднощі у застосуванні теоретичного матеріалу на практиці, потребують незначної міри допомоги з боку вчителя.</p>	<p>на високому рівні 3 група (10 учнів)</p> <p>Учні самостійно правильно виконують завдання, виявляють глибокі знання орфографічного матеріалу, вміють застосовувати свої знання під час виконання завдань.</p>
Фонетичні вміння		
<p>Учні ділять слова на склади, але не завжди можуть визначити наголошений звук; не розрізняють звук і букву, дзвінки й глухі приголосні; не розпізнають слабку позицію голосних.</p>	<p>Учні припускаються помилок під час визначення наголошеного голосного; не завжди розуміють подвійну звукову роль букв <i>я, ю, є</i>.</p>	<p>Учні правильно визначають наголошений голосний, розпізнають сильні й слабкі позиції голосних і приголосних.</p>
Морфологічні вміння		
<p>Учні не завжди можуть визначити корінь; не розпізнають типові суфікси і префікси.</p>	<p>Учня складно виділити закінчення; забувають про нульове закінчення.</p>	<p>Учні оперують словотворчими моделями.</p>
Мета застосування дібраних завдань і вправ		
<p>Навчання учнів правильно сприймати й відтворювати звуки мовлення в складах, словах, словосполученнях і реченнях (диференціація фонем; артикуляційна гімнастика; звукобуквений розбір; робота з визначення наголосу; спостереження за дзвінками приголосними в кінці слів і в середині перед іншими приголосними; розвиток дикції). Застосування вправ на виявлення і розпізнавання орфограм репродуктивного характеру для <i>спостереження, зіставлення, аналізу правописних явищ</i>.</p>	Власне орфографічна робота. Виконання аналітичних і синтетичних вправ	
	<p>Застосування вправ на виявлення й розпізнавання орфограм конструктивного характеру: текстуальне списування; ускладнене списування; вправи за зразком; вправи за інструкцією; вправи за завданням; вибіркового диктанта для <i>пошуку і відновлення орфограм</i>.</p>	<p>Застосування вправ на виявлення й розпізнавання орфограм творчого характеру: вправи на добір слів за певними семантичними та орфографічними ознаками; орфографічне редагування; орфографічне моделювання; міні-диктант за ілюстрацією, вільний диктант, творчий диктант; перекази і твори для <i>обґрунтування правописних явищ</i>.</p>

Для успішного й ефективного здійснення диференційованого навчання необхідне дотримання таких умов:

1. Успіх диференційованого навчання орфографії суттєво залежить від пізнавальної активності школярів. Розуміння конкретної мети, здатність виконувати вимоги вчителя активізують пізнавальні можливості учнів на різних рівнях. Підвищує пізнавальну активність використання різних способів диференційованого навчання.

2. Диференційоване навчання здійснюється за рахунок того, що, пропонуючи учням однаковий об'єм навчального матеріалу, встановлюють різні рівні вимог до засвоєння.

3. У навчанні має бути забезпечена послідовність у просуванні учня за рівнями: обов'язкова частина; середній рівень; високий рівень – додаткова частина. Це означає, що під час навчання не слід ставити високі вимоги до тих учнів, які не досягли рівня обов'язкової підготовки.

Зміст контролю та оцінка мають відображати прийнятий рівневий підхід. Контроль має передбачати перевірку досягнень усіх учнів обов'язкових результатів навчання, а також доповнюється перевіркою засвоєння матеріалу на більш високих рівнях.

Таким чином, принципом диференційованого навчання передбачається застосування оптимальних для кожного учня прийомів і способів навчання.

Принцип методичного консультування в навчанні орфографії базується на загальній ідеї індивідуалізації і диференціації навчання, основою якої можна вважати ідею Л. Виготського про необхідність відповідності змісту навчання можливостям учнів.

Принцип самоуправління навчальною діяльністю. Вибір поєднання методів навчання, спосіб викладу навчального матеріалу здійснюється педагогом. Учень має вибрати спосіб засвоєння навчального мате-

ріалу. Учителю необхідно розробити методичні рекомендації до роботи з дидактичним матеріалом, до організації самостійної роботи учнів.

Під час навчання молодших школярів правопису вчитель має враховувати не стільки те, що ними вивчалось («суму знань»), скільки те, що *реально засвоєно*. Тому планування результатів навчання, що контролюються й перевіряються, має відбуватися за їхніми досягненнями.

У наявних стандартах галузі навчання української мови є два рівня вимог: до змісту освіти, який школа має надати учню та до змісту освіти, який школа має вимагати від нього, засвоєння якого є мінімально обов'язковим. Психологічною установкою для учня має бути: «Візьми стільки, скільки можеш, але не менше обов'язкового» (Г. Селевко).

У зв'язку з цим диференційованим навчанням передбачається: наявність рівня базової підготовки, якого має досягнути кожен учень; цей рівень є основою для диференціації та індивідуалізації вимог до результатів навчання; разом із базовим рівнем учневі надається можливість підвищеної підготовки, яка визначається глибиною оволодіння змістом навчального предмета.

Це забезпечується рівнем навчання, який перевищує рівень мінімального стандарту. «Простір» диференційованого навчання – найближча зона розвитку (Л. Виготський) – заповнений додатковими варіантами. За цими варіантами навчання відбувається на індивідуальному максимально посиленому рівні труднощів, що оптимізує розвивальну функцію навчання (Л. Занков).

На нашу думку, ефективність застосування диференційованого навчання під час формування правописних умінь молодших школярів залежить від реалізації поставлених завдань у структурі уроку, де враховуються етапи застосування знань, характер навчального матеріалу [3]. На уроці диференційованого спрямування має бути реалізована *дидактична мета*: забезпечення значної уваги до орфоепічного аспекту; формування в учнів умінь знаходити в слові наголошений звук, реагувати на нього як на динамічне явище, що є характерним для української мови; відпрацювання вміння виконувати аналіз морфемної будови слова; активізація словникового запасу учнів, навчання швидко добирати до контрольованого слова ряд спільнокореневих слів; добір тренувальних вправ для вироблення в учнів передбачених програмою умінь і навичок; *організаційна мета*: застосування різних форм диференціації (групової, парної, індивідуальної роботи); розподіл допомоги з боку вчителя або кращих учнів; виконання різнорівневих завдань учнями визначених трьох груп; раціональне використання часу, обладнання; виконання диференційованих домашніх завдань, *виховна мета*: виховання творчого ставлення до праці, культури розумової праці, свідомої дисципліни.

Розглянемо, як відбувається динаміка групування учнів і застосування вправ диференційованого характеру в структурі уроку [2]:

I етап уроку. Повторення вивченого. Актуалізація опорних знань, умінь і навичок. Самостійна робота учнів різної складності. Перша група (низький базовий рівень) перевіряє домашнє завдання, робота з учителем; друга група (середній базовий рівень) виконує конструктивні вправи; третя група (високий базовий рівень) вивчений матеріал застосовує на практиці: виконує творчу роботу, що потребує усвідомлення знань.

II етап уроку. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми й мети уроку. Бесіда із залученням усіх учнів класу. Створенням проблемної ситуації вчитель підводить учнів до вивчення нового матеріалу. Забезпечується зв'язок із попереднім уроком, чітко визначається мета – «Знати», «Вміти» (записані на дошці).

III етап уроку. Сприйняття та усвідомлення нового навчального матеріалу. Розвиток мовленнєвих умінь та навичок. На цьому етапі виявляється якість засвоєння навчального матеріалу учнями всіх груп і вміння застосовувати його на практиці.

Орфографічна діяльність учнів має бути організована відповідно до того рівня застосування правила, на якому в цей момент знаходиться учень, і тих особливостей, які відрізняють одне орфографічне правило від іншого. Відповідно до цього мають застосовуватися вправи розпізнавального етапу, на часткове і повне застосування правила [2].

Розпізнавальний етап. Всі слухають пояснення нового матеріалу.

Етап часткового застосування правила. Перша група продовжує роботу з усвідомлення нового матеріалу, учні виконують вправи під керівництвом учителя, застосовують зразки виконання роботи. Друга група виконує самостійну роботу за зразком. Третя група – виконує самостійну роботу на поглиблення й розширення знань.

Етап повного застосування правила. Перша група виконує вправу конструктивного характеру: списування з різними видами завдань. Друга група виконує ускладнене списування. Третя й частково друга групи виконують творче завдання.

IV етап. Підсумок уроку. Завдання додому. На четвертому етапі всі виконують спільне завдання в двох варіантах. Тут завжди помітні результати поетапної роботи над формуванням певних умінь і навичок.

Отже, введення диференційованого навчання в структуру уроку української мови можливе за умови визначення ступеня підготовленості кожної дитини до оволодіння правописною навичкою, урахування причин її відставання. Саме це сприятиме підвищенню якості сприйняття нового матеріалу учнями,

які мають низький базовий рівень, вчасному попередженню прогалин у них, ширшому використанню пізнавальних можливостей сильних учнів на уроці. Розподілом класу на групи забезпечується доцільність різнорівневих завдань з орфографії на кожному етапі уроку. Під час організації диференційованого навчання на уроках української мови слід дотримуватися таких вимог: для учнів із високим базовим рівнем добирати завдання творчого характеру з метою поглиблення знань з окремих тем; для інших добирати завдання з «педагогічними підказками» з поступовим переходом до самостійності.

Особливостями методики диференційованого навчання є: використання різних способів диференціації навчання (С. Логачевська); робота з малими групами на декількох рівнях засвоєння; наявність навчально-методичного комплексу: завдання обов'язкового рівня, система спеціальних дидактичних матеріалів, виділення обов'язкового матеріалу в підручниках.

Аналіз сформованості орфографічних умінь і навичок учнів третіх класів після проведеного експериментального навчання подано в таблицях 3 і 4.

Таблиця 3

Аналіз сформованості орфографічних умінь учнів третіх класів

Класи	Орфографічні уміння (за кількістю учнів та у %)							
	виділення орфограми		визначення способу перевірки		групування слів за видами орфограм		знаходження і виправлення помилок	
	до експ.	після експ.	до експ.	після експ.	до експ.	після експ.	до експ.	після експ.
ЕК (46 учнів)	23 уч. 50%	35 уч. 76%	20 уч. 43,3%	28 уч. 60,9%	22 уч. 48%	37 уч. 80,4%	15 уч. 30%	25 уч. 54,3%
КК (46 учнів)	25 уч. 53,3%	28 уч. 61%	23 уч. 50%	24 уч. 52,2%	23 уч. 50%	28 уч. 60,9%	16 уч. 33%	19 уч. 41,3%

Таблиця 4

Аналіз сформованості орфографічних навичок учнів третіх класів

Класи	Орфографічні навички (за кількістю учнів та у %)							
	засвоєння теоретичних положень		використання таблиць і схем з орфографії		добір прикладів на вивчені орфограми		організація роботи над помилками	
	до експ.	після експ.	до експ.	після експ.	до експ.	після експ.	до експ.	після експ.
ЕК (46 учнів)	32 уч. 70%	42 уч. 91,5%	19 уч. 42 %	37 уч. 80,4%	20 уч. 43%	39 уч. 84,8%	16 уч. 33%	32 уч. 69%
КК (46 учнів)	32 уч. 70%	36 уч. 78,2%	20 уч. 43%	28 уч. 60,7%	20 уч. 43%	28 уч. 60,7%	15 уч. 30%	22 уч. 47,8%

Порівняння результатів експериментальних і контрольних класів свідчить про позитивні наслідки проведеного експерименту та дослідження, його результативність і дає підстави стверджувати, що обрана методика формування орфографічних умінь і навичок у молодших школярів ефективна.

Отже, впроваджуючи методику диференційованого навчання, ми одержали результати, що засвідчили підвищення орфографічної навички учнів третіх класів, а також те, що легкість і міцність засвоєння учнями написання слів із визначеними орфограмами залежить від ступеня розвитку вміння чути вимовлене слово (фонематичного слуху) і вміння виявити орфограму (орфографічної зіркості). Використання розроблених матеріалів навчального пакету експериментального диференційованого навчання дало можливість підняти на новий рівень ефективність орфографічної роботи та уроку української мови загалом.

Здійснене дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми. Перспективу подальшої роботи ми вбачаємо передусім у вдосконаленні технології, спрямованої на розвиток особистості, на формування її моральних, навчальних якостей і розумових здібностей. Виникає також проблема допомоги вчителям в активному запровадженні диференційованого навчання на уроках української мови через роз'яснення переваги такого навчання, озброєння методикою проведення уроків означеного спрямування.

Література:

1. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2001. – № 1. – С. 28–41.
2. Зміст, дидактичні структури та методичне забезпечення уроків у початкових класах (психологічні та педагогічні аспекти) / за ред. Г. П. Коваль. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2006. – 192 с.
3. Коваль Г. П. Методика викладання української мови : навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів / Г. П. Коваль, Н. Ш. Деркач, М. М. Наумчук. – Тернопіль : Астон, 2008. – 287 с.
4. Логачевська С. П. Методика диференційованого навчання. 150 фрагментів уроків з елементами диференціації / С. П. Логачевська. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2005. – 240 с.
5. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М. С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
6. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://univd.edu.ua/index.php?ind=99&lan=ukr>. – Назва з екрану.
7. Наумчук М. М. Словник-довідник основних термінів і понять з методики української мови : навчально-методичний посібник / М. М. Наумчук, Л. П. Лушпинська. – Тернопіль : Астон, 2003. – 132 с.
8. Пентилюк М. І. Методика навчання української мови у таблицях і схемах : навчальний посібник / М. І. Пентилюк, Т. Г. Окуневич. – К. : Ленвіт, 2010. – 134 с.
9. Програма для середньої загальноосвітньої школи 1–4 класи. – К. : Початкова школа, 2006. – 432 с.